

© Совет на Европа/ Европски суд за човекови права, 2012. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот. За понатамошни информации видете ја целосната назнака за авторски права на крајот на овој документ.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Информативна белешка за судската пракса на Судот бр. 110
јули 2008

Грузиската Партија на трудот против Грузија
Georgian Labour Party v. Georgia - 9103/04
Judgment 8.7.2008 [Section II]

Член 3 од Протокол 1

Слободно изразување на мислењето на луѓето

Право да се биде избран

Воведувањето на активен систем на регистрација на гласачи кусо време пред изборите во „пост-револуционерен“ политички контекст, насочено кон коригирање на проблемот со хаотични избирачки списоци: *нема повреда*
Нема докази за злоупотреба на власта или изборна измама, наведена како аргумент за да се поддржи жалбата на про-претседателското мнозинство во изборните комисии на сите нивоа: *нема повреда*
Нелегитимно и неоправдано исклучување на два избирачки региони од пребројувањето на гласовите на ниво на целата земја: *повреда; нема повреда*

Факти: Во ноември 2003 во Грузија се одржаа општи парламентарни избори. За нивниот исход требаше да се реши согласно два система на гласање, мнозинско гласање и пропорционална застапеност. Грузиската Партија на трудот освои 12.04% од гласовите дадени согласно пропорционалната застапеност, што одговара на 20 од 150-те места во Парламентот резервирани за кандидатите од партиските листи. Демонстрантите кои протестираа дека изборите биле наместени и кои повикуваа на оставка на грузискиот претседател Едуард Шеварнадзе ја прекинаа првата седница на новоизбраниот Парламент (таканаречената „розова револуција“). Претседателот Шеварнадзе поднесе оставка, а Врховниот суд на Грузија ги поништи резултатите од пропорционалната застапеност на општите избори. Подоцна беше одлучено да се одржат претседателски избори во јануари 2004, а повторувањето на парламентарните избори беше на крајот закажано за 28. март 2004. Централната изборна комисија (the Central Electoral Commission, CEC) усвои одредба со која бара изборните единици да објават

прелиминарни списоци на гласачи и ги обврза гласачите да појдат таму и да проверат дали нивните имиња се во списоците и да поднесат барање за евентуални корекции, ако е неопходно. По разните поплаки за неправилности во гласањето на 28 март, СЕС ги поништи резултатите во изборните единици Кобулети и Кхуло, во Автономната Република Ајарија и го закажа 18 април 2004 како датум за ново гласање. Сепак, на тој датум, не беа отворени гласачките места во овие две единици поради тензиите меѓу централните и локалните власти. Истиот ден, СЕС ги преброи гласовите и ги објави резултатите од изборите од 28 март; партијата – апликант доби 6.01% од гласовите, што не беше доволно да го надмине прагот од 7% потребен да добие места во Парламентот. Партијата – апликант неуспешно се жалеше пред Врховниот суд и пред Уставниот суд.

Право: Член 3 од Протокол 1 – *Нов систем за регистрација на гласачи:* Соодветното управување со избирачките списоци е предуслов за слободни и праведни избори. Делотворноста на правото да се биде избран е несомнено зависна од праведното остварување на правото на глас. Оттука, доколку избирачки список пропушти да спомене некои од гласачите и/или дозволи повеќекратна регистрација на други, ваквото погрешно управување не само што ќе ги поткопа интересите на гласачите, туку може, исто така, и да ги намали шансите на кандидатите со еднакви и праведни можности да се гласа за нив на избори. Оттука, постои доволно блиска причинско-последична врска меѓу правото на партијата – апликант да биде избрана на повторените парламентарни избори и и нејзините поплаки на системот за регистрација на гласачите. Како што е потврдено во извештајот на Мисијата на ОБСЕ/ОДИХР за следење на изборите, воведувањето нов, „активен“ систем на регистрација на гласачите ѝ овозможило на СЕС да елиминира многу грешки, да ги консолидира избирачките списоци пишувани на рака во единствена компјутеризирана база на податоци и да го признае избирачкото право на дополнителни 145,000 гласачи. Иако новиот систем имаше неколку недостатоци, Судот е на мислење дека поважно беше тоа што властите не штедеа труд за повторените избори да ги направат поправедни. Земајќи предвид дека властите се соочуваа со предизвикот да го исправат проблемот со хаотичните избирачки списоци во многу куси рокови (меѓу 25 ноември 2003 и 28 март 2004), во „пост-револуционерна“ политичка ситуација, ќе беше прекумерен и непрактичен товар од нив да се бара идеално решение. Како последица на ова, неочекуваната промена во правилата за регистрација на гласачите еден месец пред повторените избори не е повод за критика според Член 3 од Протокол 1. Во однос на тоа дали новиот систем, којшто делумно ја пренесе одговорноста за точноста на избирачките списоци од властите врз гласачите е компатибилен или не со позитивните обврски на земјите-потписнички да обезбедат слободно изразување на мислењето на луѓето, на државата Грузија, која не е единствената која се има определено за ваков систем, мора да и’ се даде широка маргина на проценка во таа смисла. Се’ на се’, активниот систем на регистрација на гласачи не може сам по себе да претставува кршење на правото на партијата – апликант да биде избрана. Во конкретните околности на овој случај, тој систем се покажал дека не е причина за проблемот на изборна измама, туку разумен обид таа да се исправи, иако не дава совршено решение.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

Состав на избирачките комисии: Суштината на постоење на изборна комисија е да обезбеди делотворно спроведување на слободно и праведно гласање на непристрасен начин, што би било неможно да се оствари доколку таа комисија стане уште еден форум за политичка борба меѓу кандидатите на изборите. Размер во кој седум од петнаесетте члена на изборни комисии,

вклучувајќи ги и Претседавачите кои имаат решавачки глас, се именувани од Претседателот на Грузија и неговата партија, беше особено висок во споредба со другите правни устројства во Европа. Про-претседателските сили, оттука, имаа релативно мнозинство наспроти другите политички партии во изборните комисии на секое ниво. На ваквиот состав му недостигааше доволен систем на проверки и противтежа наспроти моќта на Претседателот, а комисиите тешко дека можеа да уживаат независност од надворешни политички притисоци. Сепак, во отсуство на некој доказ за конкретни акти за злоупотреба на овластувањата или изборна измама извршена во изборните комисии на штета на партијата – апликант, не може да се утврди кршење на нејзиното право да биде избрана. Судот не можеше да најде кршење на Член 3 од Протокол 1 само врз основа на наводите, колку и да се уверливи, дека системот создавал можности за изборна измама.

Заклучок: нема повреда (пет наспрема два гласа).

Одземање на правото на глас на гласачите од Кхуло и Кобулет: Неможноста на гласачите од Кхуло и Кобулет да учествуваат во повторените парламентарни избори одржани според пропорционалниот систем треба да се испитува согласно принципот на универзално право на глас. Партијата – апликант имала право, согласно Член 3 од Протокол 1 да смета на избирачите од Кхуло и Кобулет, без оглед на нејзините изгледи да добие мнозинство од нивните гласови. Одземањето право на глас на гласачите, особено ако е арбитарно, може да го попречи делотворното остварување на правото на кандидат на изборите да биде избран. Судот не ја доведе во прашање вистинитоста на Владиноот поднесок дека имало неправилности на гласачките места во Кхуло и Кобулет. Поскоро, извор на загриженост за Судот беше дека со поништување на изборните резултати во тие две единици, СЕС не само што очигледно ги пречекорила своите овластувања, туку, исто така, делувала и без соодветна правна основа или гаранции за соодветен правен процес. Ниту Владата, ниту СЕС, не навеле како аргумент релевантни и доволни причини да објаснат зошто, без испитување на изборниот материјал од секоја од локалните единици и сослушување на сведоци, СЕС дошла до заклучок дека сите резултати во двете изборни единици заслужуваат поништување. Според гледиштето на Судот, одлуката на СЕС да ги пренебрегне истражните мерки предвидени со Изборниот законик – отворањето на изборните пакети и повторното пребројување на гласачките ливчиња – и да ги поништи изборните резултати исклучиво врз основа на наводите за неправилности при гласањето, потсетува на арбитарност. Понатаму, по неотворањето на гласачките места на 18 април 2004, СЕС донесе избрзана одлука да ги заврши изборите на територијата на целата земја, иако Изборниот законик предвидува период од осумнаесет дена за финализација на изборните резултати. Би било покомпатибилно со фундаменталните принципи на владеењето на правото СЕС да ги откаже закажаните избори во Кхуло и Кобулет во форма на јасна, формална и образложена одлука. Земајќи ги предвид позитивните обврски на Државата и важноста на принципот на универзалното право на глас, Судот не можеше да прифати дека легитимниот интерес нов Парламент да се избере „во разумен рок“ бил доволно оправдување за неможноста или неволноста на тужената Држава да преземе натамошни мерки со цел да го овозможи правото на глас на 60,000 гласачи од Ајарија (кои претставуваат околу 2.5% од регистрираните гласачи во земјата) по 18 април 2004.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 14 во врска со Член 3 од Протокол 1 – Во светлина на сите материјали кои ги поседува, Судот не најде докази кои може разумно да сугерираат дека

било оспорените изборни механизми – системот за регистрација на гласачи и составот на изборните комисии – или настаните што се случиле во Кхуло и Кобулет, биле исклучиво насочени против партијата - апликант и не се одразиле и на другите кандидати на тие избори.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

Член 41 – Наодот дека е сторена повреда сам по себе претставува правичен надомест за претрпената непарична штета.

На овој линк може да се најдат [Case-Law Information Notes](#)

© Совет на Европа/Европски суд за човекови права 2012

Официјални јазици на Европскиот суд за човекови права се англискиот и францускиот. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот, ниту Судот презема било каква одговорност за неговиот квалитет. Преводот може да се префрли од HUDOC базата на податоци за судската пракса на Европскиот суд за човекови права (<http://hudoc.echr.coe.int>) или од други бази на податоци со кои Судот го споделил. Може да биде репродуциран за некомерцијални цели под услов да се наведе потполниот наслов на предметот заедно со горната назнака за авторски права и споменувањето на Human Rights Trust Fund. Ако постои намера да се употреби некој дел од овој превод за комерцијални цели, Ве молиме контактирајте ги publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.